

INSERTIUNI:

se plătesc cu prețuri foarte reduse.

Manuscrisurile sunt a se adresa redacției și acelea nu se înapoiază.

Epistole nefrancate nu se primesc.

ACTIVITĂȚEA

ABONAMENT:

Pe an 6 cor. pe 1/2 an 3 cor.

Pentru plugari—țărani pe an 4 coroane.

Pentru România și străinătate: Pe an 16 franci.

Un număr costă 12 bani.

EDITOR, PROPRIETAR ȘI ȘEF-REDACTOR:

DR. AUREL MUNTEAN

Apare în fiecare Joi.

REDACTOR RESPONSABIL:

LAURIAN BERCIAN

Buna chiverniseală.

O bună chiverniseală este temelia fericirii și a bunei stări. Ea este indispensabilă și se poate aplica atât în gospodăria mari, cât și mici, având aceleași rezultate. Ea ne învață să nu cheltuim nici-odată tot, cât agonisim, întocmindu-ne lucrurile astfel, ca cheltuielile nici-odată să nu întrecă pe venituri, pentru-că numai așa putem ajunge la un prisos, care la zile negre, adică, când vrând-nevrând suntem nevoiți a cheltui mai mult decât agonisim, ne prinde foarte bine, că nu suntem nevoiți a face imprumuturi. Trebuie să avem mereu în vedere, că cheltuielile ne sunt zilnice și sigure, ear' veniturile mai rari și nesigure.

Buna chiverniseală aici în România, cu foarte puține excepțiuni, lipsește aproape cu totul. Atât în masa poporului, cât și în clasele de sus, predomină poftele măestrite, între cari locul prim, îl ocupă risipa de bani pe lux. Când e vorba de această patimă molipsitoare și totodată foarte primejdioasă, Românul însă mai uită cheltuind și aceea-ce n'are, numai să fie în rând cu altul, căruia, poate prin o mai bună chiverniseală, îi dă mâna să cheltuească mai mult.

Starea de plâns a plugarului nostru, mare și mic, nu se atribuie numai nepriceperii meșteșugului, ci mai mult a nepotrivirii poftelor măestrite, cheltuind mai mult decât câștigă, adică a relei chiverniseli. Eu cred, că cu toate modestele venituri de astăzi, dacă s'ar pune în aplicare economia și chiverniseala celor bătrâni în privința stării materiale,

am fi cu mult mai departe. Aproape toată reaua chiverniseală, mai cu seamă a micului nostru plugar, stă în părăsirea industriei casnice, în schimbul putregaiurilor străine, cari au intrat în cel din urmă bordeiu și cari ne apropie repede de faliment.

Peste săptămână, treacă meargă, mai seamănă țeranul cu cel bătrân din trecut, dar' în Dumineci, sărbători, și mai cu seamă, când se întâmplă vre-o nuntă, crezi, că e o adevărată invasiune de cocoane și boeri de pe la oraș. Țărâncuțele de azi nu mai sunt cele din trecut. Astăzi poartă părul frizat, ca pe la oraș, ornat cu câte 8—10 pieptene. Se poartă în rochii scumpe, tânguite și cusute la oraș. Jachete scumpe, și mănuși poartă țerancele de astăzi. Prin vecinătatea noastră au început a purta și pălării cu câte 25—30 lei bucata și nu mai e așa de mult până le vom vedea și cu voal. Flăcăii, nici ei nu se lasă mai jos, purtându-se în căciuli de astragan, paltoane și alte haine de postav, cumpărate earăși din țerg. Pe ici pe colea au început a se ivi cămășile scrobite și cravatele.

Țeranul nostru plugar, ca să facă față acestor cheltuieli adoptate, ear' nici de cum moștenite, trebuie să cheltuească paralele pe cari plugăria lui nu i-le dă, mai cu seamă, că ține 5—6 copii pe lângă sine la câteva pogoane de pământ, cari timp de o jumătate an, adică, din Noemvrie până prin luna lui Maiu numai mănâncă fără nici o treabă, pentru-că meșteșugul și industria sunt date străinului, brutăria Grecului, grădinașia Bulgarului, ear' „casna“ Românului, fiindcă el trebuie să fie pe toți. El împrumută până mai are credit, și ar împrumuta mereu, dacă i-ar da cineva, fără ca să se gândească și la terminul

de plată. Dacă i-se infundă, se pune pe o economie foarte neînțeleasă și totodată foarte dăunătoare. Fata, mama și copiii mai mărungi, chiar și cei de școală, sunt goli și desculți, vind păseri, oue, unt și nu arare-ori se întâmplă, că vinde chiar singurul purcel îngrășat pe seama casei, numai și numai să facă pe placul flăcăului sau a fetei. Apoi se pun cu toții pe vegetat, suferind și cei mici din cauza nesocotinței și a relei chiverniseli a celor mari, de-aici apoi degenerarea și marea mortalitate în populațiunea noastră rurală.

Plugarul nostru dacă s'ar opri cu cheltuielile numai aci, tot ar mai merge, dar' el are și alte cheltuieli mai mari decum ar trebui. Așa sunt botezurile și cumetriile, etc., la cari le pune capac nunțile. O nuntă țărănească costă în mediu până la 400 lei, și nici nu-i mirare, că ține mai bine de o săptămână, de-aceea numai la doi cârtălăi de lăutari le plătește până la 60 lei, afară de alte lucruri în obicei. Acum își poate face ori-și-cine o idee despre cheltuielile ce are de suportat un părinte a 5—6 copii. Apoi nici nu se mai face într'altă parte a lumii o nuntă a unui plugar cu pâne cumpărată dela brutarul grec.

Sunt foarte bune îndrumările fiilor de țeran la plugărie, mai cu seamă, că plugăria rațională, pe lângă, că e cea mai sănătoasă ocupațiune, dar' totodată e și mai bănoasă. Vine numai întrebarea, că ce plugărie rațională poate să facă cineva pe 1—2 sau trei pogoane de loc, căci trebuie să știm, că majoritatea moștenitorilor de astăzi, nu moștenesc mai mult? Sunt și o mulțime de plugari, cari nu moștenesc de loc pământ. Eu sunt de părere, că toți fiii de plugari, cari n'ar moșteni pământ indestulător pentru o plugărie rațională, să se îndrumeze la

meserii, singurele, cari îi pot face fericiți. În direcțiunea aceasta ar putea foarte mult și cu izbândă lucra societățile economice deja înființate și cari s'ar mai înființa, creând câte un fond, din care să se incurageze industria casnică și să se subvenționeze copiii fără mijloace, intrați la diferitele meșteșuguri. Tot în această direcțiune pot, și chiar ar fi de datoria preoților și a învățătorilor să lucreze, îndemnând pe țeran pe toate căile și în toate ocaziunile, ca numai atâta copii să fie acasă, câți cred, că se vor ferici, în urma zestrei lăsate lor, ear' pe ceilalți să-i dea la meșteșugurile atât de bănoase, cari astăzi sunt aproape numai în mâinile străinilor.

De-ar fi plugarul nostru cel mai perfect lucrător, și de-ar ști el să scoată maximul recoltei din pământ, dacă nu va fi și bun chivernisitor, va fi vecinic lipsit, de unde rezultă, că prima condițiune prin care putem ajunge la bună stare și fericire, este fără îndoiață „buna chiverniseală“.

(„Albina“).

V. Munteanu.

Alegerea sămânței de grâu pentru sămănat și îngrijirea ei.

(Urmare și fine).

După mine e greșită »teoria« de a se ținea timp de 24 ore grâul în salamură și pe urmă să se scoată la soare, pe motiv, că grâul stând în această soluție 24 ore, în acest timp bobul se umflă și soluția pătrunzând prin coaja și miezul bobului, va ataca colțul chiar la boabe sănătoase, astfel că multe boabe nu vor răsări și probabil vom avea un grâu rar; afară de acestea, la o cultură mare trebuie să avem vase

FOIȘOARA

HONORÉ DE BALZAC.

El Verdugo.

(Urmare și fine).

Prânzul era servit. Generalul și ofițerii erau la masă. Lipsea numai un singur ofițer, tinărul Victor Marchand. El era în salonul, unde se găsea sumeața familie Leganes și arunca priviri triste priveliștei ce se desfășura înaintea ochilor lui. Parcă vedea încă, când înainte cu două zile fetele și băieții marchisului erau într'un vals nebun... Era petrecere, bal, se cânta, se dansa, se ținea... Acum? Ce diferență!

Legeți de fotelele lor aurite, tatăl și mama, cei trei băieți și cele două fete, steteau într'o stare de nemișcare completă. Opt servitori erau în picioare, cu mâinile legate la spate. Aceste cincisprezece persoane se priveau cu seriozitate. Se putea bine vedea de pe fețele lor, părerile de rău, că nu putură reuși în planurile lor. Victor dete ordin să se deslege osândiții și merse singur la Clara

și-i tăia legăturile. Ea zîmbi cu tristete. Era o adevărată Spaniolă, avea ținuta mândră spaniolă, ochi spanioli, gene lungi și ochii mari și negri.

— Ai reușit? îi zise ea lui Victor.

Victor nu se putu opri de a nu se înduioșa. El privi pe rând pe cei trei frați și pe Clara. Cel mai mare, Juanito, era de vre-o treizeci de ani. Era mic, rău făcut, cu un aer mândru și desprețuitor. Al doilea era Filip, în etate de vre-o douăzeci de ani și sămăna bine cu Clara. Cel din urmă era de opt ani și se numea Manuel. Bătrânul marchis avea capul acoperit cu păr alb, care părea eșit dintr'un tablou al lui Murillo.

Și la gândul, că nici unul dintre fiii marchisului nu va primi propunerea generalului, tinărul ofițer clătina din cap și oftă. La început nici nu-i venea să le spună. Dar în sfârșit trebuia, da, trebuia! Și le spuse.

Spaniola se înfioră mai întâiu, dar luă imediat un aer liniștit și merse de îngenunchi înaintea tatălui ei.

— Ah, îi zise ea, fă pe Juanito să jure, că va asculta întru toate ordinelor noastre, și vom fi mulțumiți.

Juanito înțelese totul și sări de pe fotelul său, ca un leu turbat. Victor trimise toți soldații afară, după-ce primi dela marchis

asigurarea unei supunerii depline. Servitorii fură dați călăului, care-i spânzură. Când nu mai era nimeni strein în sală, afară de Victor, bătrânul marchis se ridică:

— Juanito! zise el.

Juanito nu răspunde decât printr'o usoară înclinare de cap, care era asemenea unei refuzări. Recăzu la moment pe fotelul său și privi pe părinții săi cu ochii teribili de mânia. Clara veni și se așeză pe genunchii lui. — Scumpul meu Juanito, îi zise ea, sărutându-l pe ochi, dacă ai ști ce dulce îmi va fi moartea venindu-mi dela tine... Nu voiu avea să sufer pe urgisitul călău. Tu mă vei scăpa de necazurile ce mă așteptau și... bunul meu Juanito, tot nu voiai tu să mă vezi măritată... ei bine!.

Ochii ei frumoși aruncară priviri fulgerătoare asupra lui Victor, ca și când ar fi voit să deștepte în sufletul lui Juanito mânia și ura sa împotriva Francezilor.

— Ai curaj, îi zise Filip, astfel rasa noastră așa de nobilă, se va nimici cu totul.

De-odată Clara se ridică, grupa care se făcuse în jurul lui Juanito se împrăștiă și acest copil văzu înaintea lui, în picioare, pe bătrânul său tată, care striga cu o voce solemnă:

— Juanito, îți ordon, ia-ți toporul!.

Tinărul marchis rămase nemișcat și a-

tunci tatăl căzu la genunchii lui. Fără de voce, Clara, Filip și Manuel îl imitară. Toți întinseră mâinile cătră acela, care trebuia să scape familia de nimicire totală.

— Se învoeștel strigă bătrâna marchisă într'un rând, observând mișcările lui Juanito.

Și peste câtă-va vreme, o sută dintre cei mai însemnați locuitori din Menda veniră pe terasă pentru a fi martori, conform ordinului generalului, la decapitarea familiei Leganes. Un detașament de soldați păzea pe Spanioli, cari trebuiau spânzurați. La treizeci de pași departe de ei, era un trunchiu tăiat de arbore și strălucua un topor. Călăul era acolo, ca în cazul unei eventuale refuzări din partea lui Juanito, să poată duce totul la îndeplinire, amăsurat deciziilor luate. Și la moment se auziră, în mijlocul tăcerii, pașii mai multor persoane, sunetul măsurat al mersului unui pichet de soldați și ușorul răsunet al puștilor lor. Toate privirile se întoarseră spre castel și toți văzură nobila familie, care înainta cu o siguranță de neașteptat. Un tinăr, palid și trist, se răzima de preot, care-i da toate mângăerile. Călăul știa, că Juanito îi luase locul de astă dată. Bătrânul marchis și femeia sa, apoi Clara, Marchita și cei doi frați îngenunchiară la câți-va pași departe de locul sângeros. Juanito fu condus de preot,

multe și mari, precum și lucrători mulți, ceea-ce ar îngreuna mult cheltuețile grâului.

Al doilea metod de salamurare este cu produsele fabricii »Florica«, care se face ca și precedentul, cu deosebire, că peste grâu nu se mai adaugă praf de var, căci această salamură cuprinde și var în combinația sa. Se pune un pachet de 400 grame la 8 litri apă, sau 10 pachete la 80 litri, ear când e în praf, în lăzi, 5 kgr. la 100 litri apă rece.

Ambele aceste metode costă ieftin, sunt bune și sigure, ne cerând așa mare îndemănare.

După-cum am vorbit, acum fiind timpul pentru a alege sēmēnța, cred că aceste povețe vor fi bine primite, mai ales de cătră aceia, cărora le-au intrat în cap ideea de a nu salamurat Subsemnatul, avēnd ocașiune a vedea câțiva din aceștia, cari din spirit de economie nu-l salamurează, pe urmă pierd mai mult, vorba proverbului: »Scumpul mai mult păgubește și leneșul mai mult aleargă«. Ar fi laudabil ca toți economii să răspādească în massa consătenilor lor ideea de-a să salamura grăul, căci nūe nici o cheltueală. Un pachet salamură, marca Florica, costă 35 bani, și topindu-l în 8 litri apă, ajunge pentru 2 pogoane. Cu piatră vĕnătă, țĕranul nu-l salamurează, zicēnd că arde grăul. Ți-e mai mare jalea când privești la o mașină ce treeră la țĕrani, nu poți sta lângă ea de praful mălurei și grăul ese așa de urit. Numai atunci, când toți se vor folosi de povețele scrise de diferiți oameni, spre a se alege sēmēnța bună, a munci la timp și bine și a salamura grăul, zic, numai atunci, agricultura va înflori.

Ioan Georgescu.

Ioan Russu-Șirianul și botnița.

Sē nu creadă on. public cetitor, că e vorba de vre-o fabulă sau povestē, de vre-un mit sau basm, de vre-o anecdotă sau glumă, nu, ci e vorba de un *fact real*, de a vedea adecă pe Ioan Russu-Șirianul preumblāndu-se la braț cu teatralistul Solymosi pe corsoul din Arad cu — botnița.

Mē rog sē nu rĕdeți, că nu-i vorbă de glumă. Eată ce cetim în nrul 156 al »Tribunei«:

Clara veni mai întăiu.

— Juanito, li zise ea, începe cu mine! In acel moment se auziră pașii grăbiți ai unui om. Era Victor. Clara era îngennunchiată și aștepta lovitura toporului. Tĕnĕrul oficer merse repede la ea.

— Generalul îți dăruēște viața, zise el, dacă vrei să fii soția mea.

Clara li aruncă niște priviri pline de dispreț.

— Incepe Juanito! zise ea cu glasul slăbit.

Și peste un moment, capul ei căzū la picioarele lui Victor.

— Sunt bine așezat așa, bunul meu Juanito? întreba micul Manuel.

— Da, stai așa!

Și căzū și capul lui.

Veni rēndul marchisului. El privi sāngele copiilor lui, se întoarse cătră mulțimea înduoșată, întinse mânăle cătră Juanito și spuse:

— Spanioli, dau fiului meu binecuvēntarea părintească! Acum, tinere marchise, lovește fără frică; tu n'ai nici o vină!

Dar când vĕzū Juanito apropiindu-se mama sa sustĭnută de preot, începū să tremure.

— E mama.... mama mea....

Toți erau înduoșați, toți plāngeau. Sgomotele și rĭsetele oficerilor, cari petreceau la

„Pentru Ioan Russu-Șirianu. Cĭneva îmi trimite nrul 154 al »Tribunei Poporului« a. c., în care Ioan Russu-Șirianu mē înjură. Era de prisos sē mi-l trimiță. Știu de mult — cine nu știe? — că Ioan Russu-Șirianu înjură. Cĕea-ce face acum, e o nouă probă, că meriță botnița, care i-se destina în articolul ce l-a înfuriat. Atăt; mai mult nu se rĕspunde la calomniile ridicole. Ioan Russu-Șirianu, care mi-a cerut odată umilite scuze pentru niște obrăznicii, sē nu creadă, că va scăpa fără botniță. Dacă nu se va găsi altul, va veni ziua, sē i-o pun eu, că prea a turbat. — Lipsca, la 6 Sept. n. 1902. Ioan Scurtu.»

Așa scrie dl Scurtu în »Tribuna«, și noi cuvēnt avem sē-i credem, pentru-că cunoaștem pe dl Scurtu, și știm, că nu glumește nici chiar atunci, când vorba e de a reglementa oameni, ca d'alde Russu-Șirianul.

Deși știm, că dl Scurtu nu-i convine sē-i între coasă strĕină în iarba proprie, și liși suntem deastădată, nu sē ne amestecăm în daraverile dlui Scurtu, dar' sē completăm opera D-Sale de a pune botnița la d'alde Russu, înfrānānd o leacă întregă clică din care face Russu parte.

Îi vom lua pe rēnd și botnița vom pune deci stăpānului de azi al lui Russu, călugărului Mangra, ca astfel, în cușcă fiindu-i nasul, sē nu mai molesteze lumea romānească cu colecte, despre cari n'are obiceiul sē dea samă, și nici sē-i mai fugă ochii după ființe, ca de dĭnsul nenorocita Răcz Vilma.

Trece-vom mai departe și botnița îi vom pune la Ciorogariu, ca botnița avēnd și în stare iluminată fiind, sē se poată din nou duce la fotografatul Honisch și în societatea țiganilor din nou sē se fotografieze și apoi comandāndu-și și un clișeu, sē provadă toate actele seminariale în loc de sigil, cu astfel de fotografii, ca viitorii preoți și învățatori sē aibă un vecinic model de virtute și morală....

Bietul uncheaș! Iuchipuiți-vi-l stānd la »Kánya« înaintea halbei și neputēndu-o înghiți din cauza botniței! Cătă crudelitate! Ce aspru e pusă la probă înfrānarea călugărească! Nici halbele zilnice sē nu nu și-le mai poată bietul eremit consuma? Dar' viclean cum e, cere-va un trichter și bāgēndu-și partea cea subțire printre drotul botniței în gură, își va introduce obicinuitele halbe în vulcanul de venin clocotitor, și astfel condus de principiul, că scopul sfințește mijloacele, prin noua apucătură, uncheașul își va ride în pumni.

Pune-vom mai departe botnița și lui Goldiș Laczi, acestui iesuit ortodox, cum l-a numit mai primăvara trecută un distins bărbat al bisericii și poporului nostru, ca barem de dragul botniței, dacă nu de al fetițelor, sē facă mai puțină curte profesoarelor și bonelor din internatul școalei de fetețe, al cărei director este. Sermană școala! Laczi director la fetețe? Bree! și sē mai zică cineva, că nu îi Aradul în frunte....

Nu ne vom uita a pune botnița nici lui Dr. Saucsu Fănos, alias Stan Sucitu, care încă n'a existat și nu va exista partid la Romāni

o masă în apropiere, se liniștiră, la strigarea înspăimēntătoare a lui Juanito. Marchisa înțelese, că Juanito își perdea curajul și-atunci, se aruncă dintr'o săritură peste marginea terasei și-și sparse capul în stānci. Un strigăt se înălță din mulțime. Și în momentul acela Juanito căzū leșinat.

— Generalul meu, zise un oficer de jumătate beat, Victor îmi spuse o întēmplare la execuția aceasta, pe care sunt sigur, că nu ai ordonat-o....

— Dar domnilor, strigă iritat generalul, uitați că peste o lună cinci sute de familii tranceze vor fi în lacrimi? Uitați, că suntem în Spania? Voiți sē murim toți aici?

După această vorbire nu se găsi nimeni, nici măcar un sublocotenent, care sē îndrāsnească a-și goli paharul.

Și cu tot respectul de care se bucură, cu tot titlul de: El Verdugo, pe care i-l a dat regele Spaniei ca titlu de noblețe marchisului de Leganes, el e nemicit de supărări, trāește singur și ese foarte rar din castel. Așteaptă nașterea unui fiu, pentru a avea dreptul sē se ducă și el la ai lui, ale căror umbre îl urmăresc nelncetat!....

Brașov.

STELIAN.

și la Unguri, din care el sē nu fi făcut, sau sē nu facă parte. Botnița avēnd, poate va mai înceta de-a da în judecată bănci romānești, și de-a ne denunța presei evreești; și botnița avēnd va fi mai puțin rĕsboinic »extra et intra muros«, și își va putea publica nutra cu botnița în »Potaia Satului«.

Și în fine botnița îi vom pune învechitului în cele — bune [cum ar zice Laczi], genafului Oncu, care deși ajuns în șea la bĕtrānețe, totuși îi mai place sē-l netezească câte-un drăgălaș pușor, care numără abea 12 sau 13 primăveri. Căci del gurile rele vorbesc multe și cercetarea pornită în celebra afacere »a kosaras aszonyé« va descoperi și mai multe.... Botnița avēnd și jupānul Oncu, își va pune doar botul pe labe și nu va mai avea nas sē țĭnă lecții de morală »urbi et orbi«, ci își va mătura mai întăiu înaintea ușei sale.

Deci botnițe la toți, pentru-că dacă neprihānitul (!) Oncu face causă comună și se identifică cu d'alde Russu, placă-i și botnița sē poarte alături cu el.

Vē puteți închipul un tablou mai interesant decât a-i vedea pe Russu, Mangra, Ciorogar, Laczi, Urzică și Oncu cu — botnițe?

Nu — nu sē poate!

Pecat numai, că Barnum a părăsit Ungaria, căci liferanții lui, ar avea cu un specimen de monstruosități mai mult.

Pecat!

Ar ad, Septemvrie 1902.

Atimpui.

Stipendii archidieceșane.

In ședința consistorială dela 20 Septemvrie 1902, Preaven. Consistor archiepiscopesc a împărțit următoarele stipendii din fondurile archidieceșane, administrate acasă:

din f. Șuluț :	25 stip. în val. de cor. 8160
» » Papfalvi :	1 » » » » » 240
» » Tordai :	1 » » » » » 200
» » Dănuț :	5 » » » » » 3000
» » Baldi :	4 » » » » » 640
» » Negruț :	3 » » » » » 400
» » Bota :	1 » » » » » 120
» » Vancea :	9 » » » » » 1980
» » Tarța :	1 » » » » » 140
» » Liviu Pop :	2 » » » » » 270
» » Micu :	2 » » » » » 360
» » Cipariu :	5 » » » » » 600
» » br. Urs :	10 » » » » » 2000
» » I. Vlassa :	1 » » » » » 340
» » Filip :	3 » » » » » 600
» » Alutan :	11 » » » » » 1120
» » Chirilă :	5 » » » » » 500
» » Cutean :	1 » » » » » 34
» » Cerc. Orăștia :	1 » » » » » 80

Total la 91 studenți cor. 20784

Din fundațiunile administrate la stat s'au votat:

din f. Romonțan :	26 stip. în val. de c. 6620
» » Bobb :	5 » » » » » 600
» » Maior :	1 » » » » » 120
» » Vajda :	4 » » » » » 560
» » Klein :	2 » » » » » 600

Total la 38 studenți cor. 8500

Afară de acestea Consistorul nostru, în conțelegere cu Ordinariatul din Alba-Iulia, a împărțit din f. Hirsch 3 stipendii în valoare de cor. 1800.

Astfel numărul stipendiștilor e de 132, cari primesc suma de cor. 31084.

Clasificați după studii sunt: 35 iuriști, 4 mediciniști, 5 tehnici, un montanist, 77 gimnasiști, 2 cadeți, 4 pedagogi, 1 comercialist și 3 fete (dintre cari 1 frecventează școala de industrie).

Zugrāvirea lui Mangra.

Vineri, în 3 Oct. a. c., dl Emanuil Maglașiu, publicist în Arad, a înaintat judeului de instrucție din Timișoara, următorul act, pe care îl dăm în traducere romānească, pentru a sē vedea, cu ce monstru de om a batjocorit biserica clica arădană.

Stim. Dle jude de instrucție!

In potriua acusei de sub numărul 7858 ex. 1902, care mi-a fost comunicată la 26 Sept. 1902, în cauza penală, ce s'a pus în curgere contra mea, pe basa pĭrei pentru vătēmare de onoare și de calumnie a lui Vasile Mangra, mē folosesc de

..... **excepții**..... din următoarele motive:

I. Înainte de toate excepționez competența tribunalului reg. din Timișoara, ca judecătorie criminală, deoarece din articolul încriminat, dar' și din acusă rezultă, că Vasile Mangra, vicar gr.-or. și președinte al consistorului gr.-or. din Oradea, prin urmare e funcționar public, și eu ca pe un atare și pentru faptele-i sĕvrșite în o astfel de calitate l'am atacat, prin urmare, în această cauză e chemat sē judece spectatul tribunal reg. din Timișoara, ca judecătorie de presă, cu curte cu jurați.

In contra unificării proceselor pornite contra mea, nu fac excepții, dar' din motivele înșirate mai sus, rog sē mi-se permită dovedirea adevărului aserțiunilor mele, precum și dreptul de apĕrare în obiectul tuturor proceselor.

II. Din respect față de spectata judecătorie, nici nu răspund în merit la acea aserție a pĭritorului, că eu ași fi fără ocupație. Fapt etse, și aceasta și pĭritorul o știe bine, că eu de ani îndelungați am locuință stabilă în Arad, de vre-o câțiva ani sunt corespondent salarisat al unor ziare romāne. O știe pĭritorul destul de bine, că eu sunt publicist, publicistica îmi este ocupația și chemarea; și o știe pĭritorul încă de pe aceea vreme, când am fost colaborator intern la foaia lui, la »Tribuna Poporului«.

In urma soartei vitrege și a neorientării mele, devenisem adecă colaborator intern la foaia lui, încă înainte cu 4 ani, când drept rĕsplătă a activității mele conștiențioasă și onestă, pentru pĭritor și ortacii lui am suferit și temniță de stat, pentru-ca sē salvez aparenta onoare a pĭritorului, a lui Vasile Mangra, care pe atunci de fapt era un individ fără ocupație, precum și a pseudo-ortacilor lui de interese egoiste.

Ear' rĕsplata jertfĭrei libertății mele personale și a vieții mele nepătate a fost aceea, că pĭritorul și colegii lui în pĕcătoșenie, nu numai că nu mi-au dat salariul stipulat mai înainte, ci, ca sē mē impedece de a-mi scoate plata pe calea legii, încă înainte de a-mi recăpăta libertatea, m'au calomniat urbi et orbi, în foaia lor și cu graiu viu se trudeau a mē presenta, ca pe un astfel de om, care e capabil sē facă și pretenții nefundate.

Când însă în butul acestora i-am tras înaintea legii pentru a-mi scoate restul de plată de pe vre-o câteva luni, atunci și pĭritorul, și Russu Șirianu, redactor responsabil și Csorogár Român, membru în direcția »Trib. Poporului«, întocmai ca și ceialalți ortaci (czinkostársak) ai lor, au tăgăduit până și aceea, că ei ar fi factori la foaie, ori ar putea sē extradee salare.

Cu calendarul amână socotind vremea, scurt timp am fost colaborator la foaia pîrșilor, dar' acela a fost chiar de ajuns, ca să-i cunosc temeinic pe toțișori. Cu scârbă a trebuit să mă încredințez, că pîrșitorul și cu ortacii sei, neposedând nici cea mai puțină cultură a inimii, ignorând onoarea, conștiințiositatea, concepțiile rușinei și ale păcatului, umplînd lumea cu devise false, fără lucru și fără ocupație serioasă și-au lîrît traiul vieții și trăiesc de pe spinarea unei părți a omenimei, de care — după-cum ei spun — îi leagă simfîmintele naționale.

M'am încredințat, că înaintea acestor oameni nimic nu e sfînt, după ei nu există virtute, nu există păcat, ci interesele lor personale și modul cel mai ușor de a trăi se trudesc a și-l asigura pe ori-ce cale nepăsându-le de poruncile lui D-zeu, ca și de legile alcătuite de oameni.

Mi-am luat îndrăzneala să permit, acestea, ca să dau explicare acestei proceduri a mele, în urma căreia m'am văzut silit să lupt contra pîrșitorului și a ortacilor lui cu cea mai practică armă cu arma publicității. Și când am văzut, că pîrșitorul și ortacii lui și din așezămintele bisericești noastre vreau să facă marfă de lîrg și în interesul propriu e capabil să prefacă în bani și lucrurile sfînte, sbiciuirea păcatului mi-s'a impus de urgență.

Dovezile adunate în curgerea proceselor contra mea deja de demult au arătat netemeinicia acuzelor pîrșitorului și ale soților lui, precum și adevărul aserțiunilor mele și astfel îmi e sigură și absolvarea mea de sub acuză și de sub urmările ei. Dar ori-ce s'ar întempla, satisfacție am deja și până acum față de pîrșii și aceasta constă în faptul, că în acel mediu larg, care li cunoaște, fără deosebire de limbă și confesie, opinia întregă, nu mai puțin presa cinstită română și ungurească e pe partea mea, despre adevărul acuzelor mele s'a încredințat, aducerea în publicitate a aceluia a considerat-o și o consideră de necesară, de bună și folositoare, ear de cătră pîrșii mangriști cu scârbă își întoarce fața.

Din cele de până aci și din datele cercetării s'a dovedit pe deplin, că în procedura mea, la scrierea articolelor mei, am fost călăuzit de adevărul interes obștesc, de datorința sfîntă față de biserica mea și față de omenime, întocmai ca și aci mulți publiciști și oameni privați, cari cu expresii și epitete nu mai domoale ca ale mele au zugrăvit pe Mangra, și a căror mare parte, deși nu aparțin bisericești noastre, totuși îmboldiți de simțul onestității și al conștiinței, fără întârziere, au dat expresie acelei păreri a lor, că un individ cu trecut scandalos ca al lui Mangra, un om lipsit de moralitate, de încredere, de știință, virtute și de onoare, nu e îndreptățit să ocupe demnitate bisericească, să joace rol public și să pășească înaintea publicității fie în ori-ce calitate, ear cel-ce avînd cunoștință despre acestea nu luptă în contra posibilității acesteia, el însuși păcătuiește în contra legii și a ordinii sociale.

Între astfel de împrejurări așadar cu nimic nu pot să fiu pedepsit pentru cuprinsul articolului, căci în acela nu e nici o literă, care ar spune neadevăr, ba condeiul meu e prea slab,

ca să poată descrie pe deplin și fidel biografia lui Vasile Mangra, a acestui geniu al rătăcii întrupate și al imoralității.

(Va urma).

NOUTĂȚI

— **Masa studenților academici din Cluj.** Masa studenților dela universitatea din Cluj, creată prin munificența institutului „Economul” s'a deschis în 1 Octombrie. La deschiderea mesei prezenți au fost domni Dr. Aurel Isac, Dr. Ilie Dăian, Dr. Amos Frâncu și directorul executiv al institutului, Basiliu Podoabă, ca membri exmiși ai direcțiunii tinerimii universitare și șase studenți cari la propunerile bărbajilor de încredere ai tinerimii au fost împărțâți de beneficiu pe anul școlar curent. Masa s'a inaugurat prin un frumos discurs rostit de președintele „Economului” Dr. Aurel Isac. Deodată cu deschiderea mesei o inimă binefăcătoare a venit să-și reverse bunătatea asupra tinerimii universitare. Marele proprietar și membru în direcțiunea „Economului” Stefan Havași a mai creat din al seu un loc gratuit la masa studenților academici.

— **Societatea de lectură „Andrei Șaguna”** s'a constituit în ședința sa, ținută în 8/21 Sept. a. c., sub presiunea P. C. Sale dlui director seminarial Dr. Eusebiu Roșca în modul următor: Președinte: Dr. Petru Span, prof. sem. Vice-preș.: Nicolau Șoneriu, cl. c. III. Arhivar și not. comitetului: Vasile Șpan, cl. c. III. Cassar: Remus Roșca, cl. c. II. Controlor: Vasile Debu, cl. c. I, Bibliotecar: Ilie Belcuță, cl. c. II. Vice-bibliotecar: Ionel Crișan, ped. c. I. Redactorul foaii „Musa”: Alexandru Popa, cl. c. III. Econom: Ioan Creangă, ped. c. III. Notar societ.: Ioan Căldărea, cl. c. I. Membrii comisiei literare: George Bărescu și Aurel Nistor, cl. c. III., Nicolau Perian și George Tocitu, cl. c. II., Onisifor Ghibu și Trandafir Scorobeș, cl. c. I., Ioan Pascu și George Preșmerean, ped. c. III., Aurel Șenchea, ped. c. II.

— **Publicare.** Controla armatei comune se va ținea la 13 Octombrie a. c. dimineața la 8 ore în căsarma militară, drept aceea sunt provocați toți rezerviștii permanent concediați și rezerviștii de întregire aparținători de oraș precum și cei străini, cari locuiesc în Orăștie, a se prezenta la timpul mai sus amintit, provăzuți cu cărțile de legitimare și alte cărți, prelângă greumîntul de pedeapsă. Orăștie, la 25 Septembrie 1902. Mihályi m. p., căpitan de poliție.

— **Reforma parlamentară.** „M—g” de Duminecă e informat, că în ministerul de interne ungar se continuă colectarea de date pentru lărgirea respective unificarea censului electorului. Se fac calculații pentru a se afla, care ar fi numărul alegătorilor cu un cens d. e. de 16 sau 10 cor. E întrebare, că informațiile lui „M—g” drepte sunt. Ori și cum numai censul să fie mai oblit și anume, după productivitatea pămîntului. Cât de bine ne-ar prinde dacă am avea câțiva reprezentanți adevărați în parlament, cari să lupte pentru o unificare dreaptă. Însă pasivitatea profesată nu a permis.

— **Emil Zola,** un renumit scriitor din Franța, a murit în Paris, Luni noaptea, înecat în gazul, ce i-a eșit din sobă în odaia, unde dormea. Soție-sa încă era amețită de gazul otrăvitor, dar' sărînd într'ajutor medicii au putut-o trezi. Zola și soție-sa își petrecuseră vara într'un sat, de unde nu s'au întors, decât Duminecă. Fiind vremea cam recoroasă, poruncise servitoarelor să facă foc în odaia de dormit. Soba (cuptorul) nu era bună. Cărbunii nu ardeau bine. Gazul de cărbune e însă foarte otrăvitor. E destul să-ți tragi numai odată în piept, pentru-ca să te trîntească amețit la pămînt. Astfel i-s'a întemplat și lui Zola. Peste noapte i-s'a umplut odaia cu gaz. L-a tras în plămîni odată de două-ori și dimineața a fost mort.

— **Ungurii și congresul din Veneția.** „Magyarország” vorbind despre congresul federațiunii internaționale „Corda Fratres”, ce s'a deschis Mercuri în Veneția (Italia), zice, că acest congres se ține numai de dragul Românilor. Ungurii nefiind reprezentați în congres, „Magyarország” se plînge, că n'are cine să-și apere pe aceștia în contra Românilor. În faptul, că Românii sunt atât de bine reprezentați în congres, foaia maghiară vede un semn rău și zice, că de bună-seamă acolo se pregătește ceva în contra Maghiarilor.

— **Când s'a împărțit** minciuna Șirianu dela „Tribuna Poporului”, desigur, că două părți a căpătat. S'a scris în zările noastre, că numitul individ, împreună cu Dr. I. Suci, Sava Raicu, Csorogár, Goldiș Laczi, „Victoria” și Mangra au iluminat în preseara centenarului lui Kossuth. Russu însă neagă conform principiului lui: si fecisti nega. Fapt este, că Russu Șirianu, el cu gura lui, când a văzut, că servitorul dela „Trib. Pop.” a aprins lumini numai în ferestrele de cătră stradă a tipografiei, a strigat de au auzit și martori: „Aprindeți măi, și în fereastra redacției o lumină”. Și conform poruncii directorului-redactor Russu-Șirianu, s'a și pus o lumină aprinsă în fereastra redacției. Dacă Russu și acum va mai tăgădui, îi vom dovedi cu mărturie. Dealtmintre Russu, care nu scusă pe ortacii sei pentru iluminatul din preseara aniversarului nasterii lui Kossuth, își uită să rectifice (!) laudele ce s'au adus „Tribunei Poporului”, în foaia ridicolă „Magyar Szó”. La numita foaie nu se rectifică, fiindcă el și-a comandat laudele pentru a ajuta cauzei lui Mangra și celor ce ca și el dela diecesa Aradului își așteaptă traista cu ovășul.

— **Defraudare de 15.000 coroane în Budapesta.** Dela „Reuniunea Crucea roșie a copiilor găsiți” din Budapesta, s'au defraudat în zilele acesteia 15.000 coroane. Defraudantul e Bart. Salgó, funcționar la această reuniune. Dînsul a defraudat această sumă, adunată pe seama copiilor găsiți și orfani prin contribuțiile oamenilor miloși, ca să-și satisfacă pasiunile costisitoare: De a juca cărți, de a lua parte la cursele de cai, etc. După-ce a luat în mod mișelese banii, a fugit în Viena, unde a luat parte la cursele de cai de acolo. S'a constatat, că dînsul mai defraudase în 3 Sept. n. încă 6000 coroane dela reuniunea amintită, dar' atunci i-a succes să scape nedescoperit. Poliția îl curentează.

— **Proces sîstat.** Am scris în numărul penultim al foaii noastre despre procesul intentat de individul Csorogár Român, contra „Activității”, respective a autorului articolului în care s'au desvîlit scandalurile din seminarul arădan pus sub nenorocita ocărmuire a unui om lipsit de ori-ce aptitudine dascălească și directoarească. După-cum aflăm, individul Csorogár, care de-abea acum s'a trezit să-și apere onoarea, după-ce în diferite broșuri, cu ani înainte, a fost tractat după vrednicie, cu procesul intentat contra „Activității” a mâncat-o neșpălat. Procuratura din Deva orînduind ascultarea acusatului Emanuil Măglașiu, acesta și-a insinuat martorii și dovezile, dar' totodată a cerut ca procesul să se sisteze, fiindcă același articol publicat în „Activitatea” a mai fost publicat și aiurea. Procurorul din Deva a dat dreptate motivelor invocate de d-nul Măglașiu și a sîstat procedura de eruare pe temeiul §-ului 19 al legii civile. Decisul s'a adus și la cunoștința călugărului Csorogár Român, care în loc să-și vadă de școală, ori să-și completeze cunoștințele, se apucă să deie de lucru unor advocați de pe la banca „Victoria” din Arad, cari advocați se vede treaba, că vor să facă praxă și în procesele de presă. Că s'a sîstat procesul, credem, că vor regreta numai Românii din Deva, cari sunt lipsiți de prilejul de a cunoaște pe Csorogár cel vestit pentru năsbuțiile și îngustimea minții sale.

Mai avem încă cinci procese în curgere în diferite stadii, intentate de oameni, cari pe calea procedurii de presă și a justiției să năzuiesc a-și repara închipuita ofensă de onoare, ba aflați cu ocaua prea mare sau prea mică, fac pe calumniații, și încă ei se dau de cătră pădure!

Intenționat am retăcut afacerile până acum, lăsând curs liber procedurii apucate,

de aci încolo însă vom deschide o rubrică statornică, să arătăm publicului cetitor toate trebile în deplina lor golătate, mai cu seamă, să aibă motive unii guralivi de stradă, a sbera și birfi asupra „hoților de păgubași”.

— **Prins cu ocaua mică.** Consilierul ministerial Kafka este cunoscut în toată Ungaria ca om foarte aspru. El a fost trimis în mai multe rînduri prin diferitele comitate, ca să facă inspecția funcționarilor administrativi și să vadă cum își poartă dîregătorile, nu cumva sunt ceva furături de bani? și altele d'al d'astea. Strașnic i-a mai țeselat dl Kafka pe funcționarii din Torontal, dintre cari unii și-au luat chiar viața de frica pedepsei. Dl Kafka a fost trimis în timpul din urmă în comitatul Maramureșului, unde de asemenea este mare corupție, ca pretutindenea unde se află în număr mai mare fiii lui Iuda. Între alții, consilierul a făcut inspecție și jupânului Glüksmann, care manipulează banii aciselor orașului Sighet. În cassă a găsit totul în ordine, banii toți de față, ear pentru acei bani, cari nu erau de față, s'a găsit vr'un act justificativ. Între aceste acte era și o recepisă despre 1000 fiorini, trimiși tocmai în ziua inspecției. Recepisa însă nu era despre mandat postal (posta utalvány), ci despre scrisoare cu bani. — De ce nu trimiteți banii cu mandat, că e mai estin? întreba Kafka. — Așa e obiceiul pe la noi. — Bine, haid să mergem la post. Aci nu se trimisese încă corespondența din aceea zi și scoțîndu-se scrisoarea lui Glüksman, s'a desfăcut și s'a găsit în ea — o scrisoare adresată fratelui său, în care îi scria: „Iubite frate! Astăzi vine măgarul ăla de Kafka în inspecție și lipindu-mi din cassă 1000 fl., am trimis aceasta scrisoare pe numele tău — ca să am cu ce mă justifică”. Jupânul își va lua acum pedeapsa.

— **Redacția „Poporul Român”** din Budapesta, care își are locuința în VI. Vörösmarty-utca, Nr. 60, se îmbie de călăuz și stătutor la atari Români, cari au ataceri diferite la Budapesta și cari nu au cunoștință despre trebile de acolo.

Puplicul român le datorește cu recunoștință pentru acest ofert marinimos și atât de binefăcător pentru cei neorientați, scutindu-i de atâta seducători și înșelători.

Lăsăm să urmeze îmbiemîntul Insuși: „Atragem atențiunea acelor frați Români, cari au vre-o afacere la Budapesta și nu se știu orienta, să se adreseze — în propriul lor interes — la redacția foii noastre, de unde pot primi deslușirile de lipsă.

— **Nuntă în facări.** Într'un sat de lângă Moscva se serba o nuntă țărănească într'o șură mare, în care se afla și mult fîn. Cam 400 de persoane erau de față. Deodată șura a luat foc dela o țigaretă aprinsă. Focul s'a răspândit cu iuțeală teribilă. S'a născut printre nuntași o panică îngrozitoare. Toți s'au îmbulzit deodată spre uși. Peste 100 de nuntași au rămas morți. Unii din ei au ars în foc, alții au fost striviți total, pe când voiau să scape din șura arzîndă. Mulți inși au fost grav răniți. Mireasa și mama ei încă s'au prefăcut în scrum. Ginerile însă, ca prin minune, a scăpat teafăr.

DIVERSE

Din viața marchisului d'Argens. Când marchisul d'Argens publicase cele șese volume ale sale, intitulate: „Lettres juives”, care li făcuseră mare renume, un curtesan i-le ceru să le cetească. Marchisul îi dete cel dintăiu volum. Peste câteva zile curtesanul îi înapoie cartea, lăudându-o mult și rugînd totodată pe marchis, să-și împrumute și partea a doua. Marchisul știa cu cine are a face și era convins, că curtesanul îi ceruse volumul numai din galanterie și, că nu le va ceti. Din cauza aceasta rupse titlurile dela amîndouă volumele și lipi la partea întăiu titlul dela partea a doua așa, că îi dete curtesanului tot volumul întăiu, pe care-l mai avuse. Peste o săptămână curtesanul i-l înapoie spunîndu-i, că partea a doua l-a încântat și mai mult, decât cea dintăiu și îl rugă să-și dea și partea a treia. Autorul îi trimise iarăși partea

intâiu cu titlul părții a treia și continuă tot în felul acesta cu batjocura până la volumul al șaselea, care era cel din urmă. După ce ceti și volumul din urmă, curtesanul se prezentă încântat la marchis și îi spuse: Am cętit cu multă plăcere toate șase părțile; cu deosebire mi-a plăcut însă partea a șasea, care este o scurtă recapitulare a celorlalte cinci. Marchisul d'Argens se închină zimbînd.

Serate de ale meseriașilor români.

Localul »Reuniunii sodalilor români din Sibiu«, frumos mobilat și bine ajustat — avea Joi, în 25 Septembrie n. c., data ținerii ședinței literare, înfățișarea unei sale, în care numeroșii oaspeți, din toate părțile noastre sociale, asistă la o festivitate școlară. Măreția sărbării a fost mult ridicată prin bravul cor al seminariștilor de sub conducerea harnicului cleric, dl *Augustin Bena*, care mereu își pune prețioasele cunoștințe în serviciul cauzei meseriașilor noștri. Cum reuniunea în tot timpul anului școlar, ajutată este de bunii elevi ai seminarului »Andreian«, presidentul reuniunii, dl *Victor Tordășianu*, în cuvântul de deschidere al ședinței, scoate în relief menirea culturală a reuniunii noastre și o aseamănă cu un fel de școală, care cu binevoitorul concurs al inteligenței noastre — nobilitează mintea și inima. Reuniunea sodalilor compusă cea mai mare parte din industriași recrutați din diferite părți, cu diferite vederi și obiceiuri, cu și mai diferită creștere familiară și mai presus de toate cu foarte puțină creștere școlară, ea — fără a uita de datorința, ce fiecare meseriaș o are în ce privește perfecționarea în branșa proprie — are chemarea de a desvolta simțul de colegialitate, de a lucra la nivelarea obiceiurilor diferite, de a da meseriașului nostru ceea ce a întrelăsat de a primi din cauze nouă bine cunoscute, în familie și în școală.

Între căile și mijloacele, de care reuniunea se folosește în această greală nobilă a sa chemare, presidentul nostru vizază la venirea în contact nemijlocit a meseriașilor între sine în localul reuniunii, și aci la însușirea obiceiurilor bune, la cetirea de cărți bune și folositoare, la probele de cântări, la repetițiile pieselor teatrale, la ședințe literare, la producțiunile noastre publice. În reuniune măiestrul leagă cunoștințe cu sodalii harnici și viceversa, și tot aci ne facem cunoscuți publicului mare, care până aci în trebuințele sale se folosea aproape exclusiv de măiestri străini. Cât de mare importanță are reuniunea noastră, se va dovedi în curând la expoziția industrială, pe care numai lucrând cu toții și domnind între noi frățescă dragoste, neapărată în ori-ce societate, suntem în stare a o organiza. Ea ne va prezenta publicului nostru ca pe buni, harnici și deștepți împreună muncitori.

Expoziția din a. c. mai are și aceea particularitate, că întrunește la un loc pe țeranul cu meseriașul și cu inteligentul nostru, ca dovadă, că numai lucrarea armonică a tuturoră ne poate asigura bunăstare și înflorire.

Nu pot lăsa neamintit de astă-dată — zice vorbitorul — fără de a lipsi dela o sfântă datorință creștinească — casul trist al trecerii la cele vecinice a neobositului nostru conlucrător *Ioan*

Pamfilie, măiestru pantofar, care abia intrat în viață, spre durerea noastră a tuturoră a trebuit să părăsească această vale a plângerilor. Prin cinstea din urmă, ce 'i-am dat-o răposatului, asistând la înmormântare atât noi, cât și întreagă reuniunea de pompieri din loc, al căreia zelos membru a fost — vrednici ne-am făcut de cinstea obștei, ear' prin modestul ajutor bănesc, ce 'i-am îmbiat mult întristatei noastre prietene, acum văduvei *Evelina Pamfilie n. Luca*, pe noi înșine ne-am ajutat! Fie ca bunele însușiri, hărnicia și alipirea caldă, ce a avut răposatul cătră reuniunea noastră să ne fie la toți de viu și bun exemplu.

În cele din urmă dl president mulțumește dlui *Bena* și cetei sale de coriști pentru conlucrarea la începutul acestui nou an școlar și declară ședința a 9-a deschisă.

După-ce dl *Ioan Apolzan*, în calitate de notar al Reuniunii, cetește procesele verbale din ședințele administrative din luna Septembrie, corul elevilor seminariali (14 elevi din cursul III-lea teologic) execută cu rară precizie, și cu multă însuflețire 2 compoziții corale, datorite dirigentului *Augustin Bena*, cari au fost mult aplaudate. Sodalul cismar dl *Filimon Delorean*, de astă-dată derailând de pe terenul comicismului, unde cu timpul are să fie acasă, ne-a recitat o poezie eroică de *V. Alexandri*. Noul sodal croitor dl *Naftanail Aflatu* și-a făcut intrarea între debutanții noștri cu declamarea unei alte poezii de *V. Alexandri*, convingându-ne, că dacă își va da silința va ajunge să se numere între bunii declamatori. Mai bun efect ar fi produs asupra auditorului, dacă l. Aflatu ar fi recitat versurile poetului nostru cu mai mult calm și cu mai puțină grabă. Bună impresie ne-a făcut dl *Nicolae Neagoie*, sodal croitor, prin declamarea poeziei »Pașa Hasan« de *G. Coșbuc*. Dl *Demetriu Axente*, culeg.-tip. reintors în mijlocul nostru, după împlinirea serviciului militar de 3 ani, s'a înrolat acum ca un adevărat stegar la armata noastră. D-sa ne-a cetit cu pricepere rară poezia »Gelosie« de *Haralamb Leca*. Dl *Filimon Delorean* mai apoi ne-a ținut în continuare bună dispoziție prin cetirea bucății hazlii »Sub car 'mi-ai așternut« de *Sandu Pungă-goală*, ear' după d-sa h. nicul *Nicolae Neagoie*, pășind din nou la tribună, ne-a recitat frumos poezia »Rea de plată« de *G. Coșbuc*.

Drept variațiune dl *Ioan Apolzan* ne-a cetit frumoasa scrisoare (publicată în foia »Tel. Rom.«) adresată presidentului reuniunii de dl *Ionel Luch*, sodal cofetar în Viena, scrisoare ce ne-a făcut să admirăm frumosul stil și ideile dlui *Luch*, care va îmbogăți expoziția cu diferite zaharicale, torte etc. În fine dl *Dem. Axente* ne-a declamat poezia »Dormi în pace« de *Vlăhuță* cu o măestrie și cu sentiment neîntrecut. Viile aplause ce nu voiau să înceteze, sunt mărturie vie despre gradul înalt, la care dl *Axente* a ajuns în arta declamatorică. Corul bravilor seminariști a încoronat prestațiunile frumoasei și instructivei noastre serate.

Deplin satisfăcuți la orele 10^{1/2} ne-am îndepărtat zicându-ne la revedere la a 10-a ședință literară din ultima Joi din luna Octombrie după călindarul nou.

»Suveică«.

„D A C I A“

institut de credit și economii, societate pe acții.

Reședința societății: **Orăștie** (Szászváros, Broos).

Birourile societății se află în casele proprii:
(Strada Berăriei nr. 12 lângă posta regească).

Capital social 100.000 cor.

Operațiunile societății sunt:

A) primește depuneri spre fructificare.

a) depuneri fără anunț până la 100 cor. 5^{1/2}%.

b) depuneri mai însemnate cu anunț de un an cu 6%.

c) depuneri făcute de biserici, școale, corporațiuni culturale ori cu scop de binefacere cu 6%.

Contribuția erarială pentru sumele depuse se plătește prin institut.

Regulamentul special pentru depuneri se cuprinde în libelul de depuneri.

Depuneri, ridicări și anunțări se pot face și prin postă și se rezolvă fără întârziere.

B) Acoardă credite personale pe lângă cambii sau obligații cu caventi.

C) Acoardă împrumuturi pe efecte.

D) Acoardă împrumuturi pe lângă siguranță hipotecară.

E) Institue ramul de amanetare pe aurituri, argintării, pe lângă dispozițiile legale existente, procurându-și concesiunea forului competent.

F) Cumpără și vinde efecte publice, pe cari în cas de lipsă le poate lombarda.

G) Cumpără și vinde realități.

H) Cumpără și vinde ori-ce lucruri mobile.

I) Tot felul de întreprinderi comerciale și economice, în societate cu alții ori singură.

K) Finanțează patente.

L) Arăndează și exarăndează realități și alte drepturi și întreprinder de tot soiul.

Directiunea.

„Minerva“ inst. tipogr., societate pe acții

in Orăștie Szászváros.

Opuri ———
Bilete de log. ———
Broșuri ———
Circulari ———
Bil. de vizită ———
Invitări ———
Bilanțuri ———
Acții ———
Cap. de epist. ———
Placate ———
Ord. de dans ———
Adrese ———
Compturi ———
Note ———
Preț Curent. ———
Anunțuri ———
Registre ———
Imprimare ———
Couverte ———
Bilete de cun. ———
Etc. etc. etc.

Există deja de 14 ani și este provăzută cu tot felul de material necesar, ca ori-care altă tipografie.

Institutul Tipografic

„Minerva“

pe lângă că efectuește ori-ce comande repede și cu prețuri moderate, se îngrijește totodată ca toate acelea să fie estetic lucrate și fără erori.

Până de prezent se bucură de spriginul celor mai îndepărtate orașe. Dovadă aceasta despre promptitudinea și acuratețea cu care efectuește ori-ce lucrare.

Ca unica tipografie românească în acest mare comitat, se roagă de binevoitorul sprigin al celorlalte institute rom., precum și al privaților.